

TypoTagen 1

A BETŰ JUBILEUMI ÜNNEPE LIPCSÉBEN

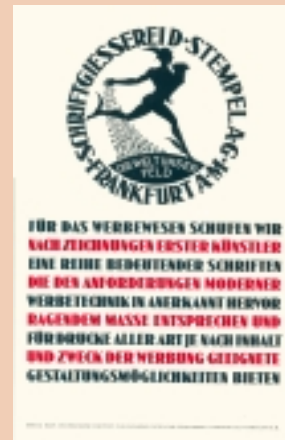
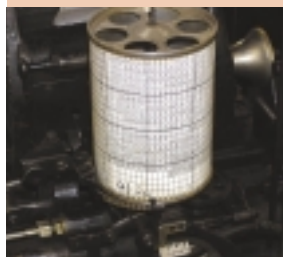
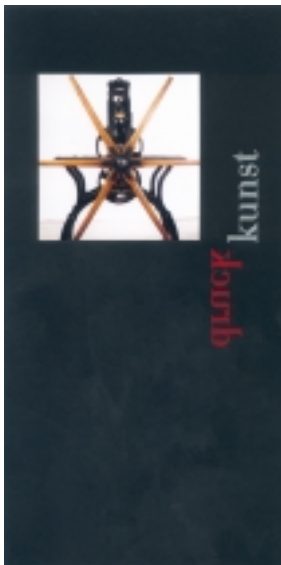
Nemzetközileg is jegyzett, rangos betűtervezők előadássorozatával emlékezett meg tízéves jubileumáról a Museum für Druckkunst Leipzig.

A konferencia meghívott vendégeként szeretnék beszámolni azokról az érdekes előadásokról, amelyek ott hallhattam és az alig kevésbé érdekes betűtervező grafikusokról, akiknek munkáival nap mint nap magunk is találkozunk – hiszen írásaikat használjuk.

Legelsőbben is itt egy ember, aki láthatóan szívét adja ezért a kultúráért. A hagyományok életbentartója, és a múzeum lelke Eckehart SchumacherGebler. Ismeretségünk régi, még a „haimani időkre” nyúlik vissza, de kezdetét pontosan már nem tudtuk visszaidezni.

A Museum für Druckkunst tízéves, és a tradíciókat vállalva a nyomdász kultúra és a nyomtatott szöveg és grafika művészetének megtartásán igyekeznek. Több is, mint múzeum: médiaszövegközpont, a szakmákat életető valóságosan is működő nyomda, ahol a litográfia, a rézkarc és a magasyomtatás minden kelte megtalálható.

A szellemi élet és kultúránk alapja a nyomtatott szöveg. A szöveges nyomtatványok lelke pedig a betű. Amit a technológiák gyors változása és a gyakorlat tapasztalható racionalitás

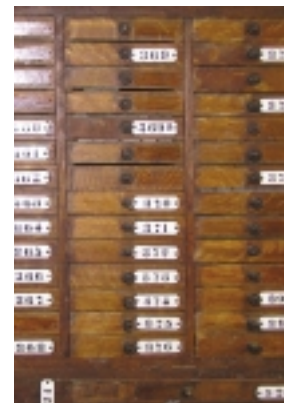
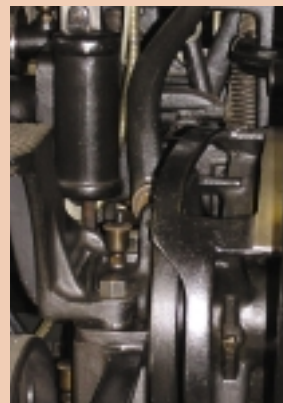
eldobhatónak ítélt, azt SchumacherGebler összegyűjtötte. A hulladék kiállítási tárgy lett, sőt új életre kelt. Halálra ítélt matricák és öntőgépek, számos kisebb nagyobb felszerelés, tekintélyes méretű nyomdagépek menekültek meg a pusztulástól.

Bármit megfoghatunk, kézbevehetünk, kipróbálhatunk. A múzeum kívülről régi ipari épület, példásan felújítva. Bent tágasság és fény, régi emlékeket idéző falépcsőház. A falakon a grafikai technikákat bemutató mívés plakátok reprintjei és a három szinten – technológiai sorrend szerint – a kézsizedésre szánt betű öntéséről a kötészetig minden autentikus működőlétes. A munkatársak türelmes, szakmaszerető kollégák, akik a hétvégi konferenciára szánt három napon saját elhatározásukból és nem külön honorálásért vettek részt.

A múzeum fenntartására Venera von Mitschke-Collande és Giesecke & Devrient Ház 1999-ben alapítványt hozott létre.

Több mint négy száz, európai és orientális matricák a világon egyedülálló gyűjteményét találjuk itt. Köztük arab, héber, kínai, hieroglif runa írásokat. Különböző fraktúr metszéseket, például Sabon, Unger matricáit a 16. századból...

Tégelysajtók kollekcója a 19. századból. Ezek azok a kis és kompakt gépek, amelyekkel a leginkább alkalmi és kisméretű

akkidensz munkákat nyomtatnak – még nem is olyan sokkal ezelőtt – hazánkban is. Az alapmodellek közül Gordon, Gally, Boston és Liberty rendszerűek is találhatóak.

Nálunk utoljára szovjet beszerzésből származtak a lino-szedőgépek. Az eredeti Linotype céget 1886-ban Ottmar Mergenthaler alapította. (Ez a cég később a fényszedésben is az elsők között volt.) A Linotype Simplex mellett orosz típusok egy Intertype és Ludlow szedőgépek üzemelnek, összesen 12 darab.

Ezen kívül stopcilinderes, egy és kéttúrás magasnymóógépek a gyorsajtók között.

Senefelder technikája a litográfia már nálunk is nagyobb megbecsülésnek örvend, s alig néhány helyen, leginkább a művészeti iskolák környékén még tettenérhető, bár a sollnhoferi mészkövekből – némely bizonyára rosszindulatú feltételezések szerint – balatoni hétvégi házakhoz sétautak készültek... És végül régi ismerősöm a Krause vágógép.

Ennyit rövid körsétával csak a méltó helyszínről, ahol három nap alatt számos érdekes bemutatkozásra került sor.

Az előadásokat a felső szinten berendezett előadóteremben tartották és azon a Társaság a Nyomdaművészet támogatásáért tagjai és a lipcsei Hochschule für Buchkunst und Graphik valamint a Polygraphische Hochschule hallgatói kedvezményeket kaptak.

A múzeum pedig, mint írtam működik vagyis szó szerint termel. Kis példányszámú könyvei magasnymóógéppel készülnek, nemcsak szakmai de klasszikus irodalmi alkotásokat is bemutatnak. Vásárlásuk a betűművészet, a könyvművészet egyéb érdekességei mellett örömet okozhatnak az olvasóknak.

Ennek a példaértékű múzeumnak a megteremtése talán még nem késő, a kihalófélben lévő nyomdakultúra megmentését jelenthetné. Hol van ma már egy jó akcidensz szedő vagy egy jó litográfus? A művészi könyvkötésnek talán még vannak nyomai, de a rézkarc és a mélynyomatás fortélyait igen kevesen ismerik.

Azért én sem nekrológot akarok írni, mert az esemény maga a jelenről szól: a tervezők munkáikat Notebookon és projektorral kivetítve mutatták, mintakönyveiket digitálisan nyomtatták ki és a fontjaikat CD-n kínálták.

A következő számban szeretnék ezekről részletesebben is szót ejteni.

MACZÓ PÉTER

www.druckkunst-museum.de